

СТАНОВИЩЕ

За дисертационният труд на Нина Дамянова Хаджиева, редовен докторант към катедра „ИСТОРИЯ“, професионално направление 2.2. История и археология научна специалност „АРХЕОЛОГИЯ, вкл. НУМИЗМАТИКА и ЕПИГРАФИКА “Монетна циркулация в Югозападна Тракия (по средните и горните течения на Струма и Места) през VI – IV в. пр. Хр.“

От проф. д.н. Васил Марков, преподавател по „Древни култури“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“

Колегата Нина Хаджиева притежава бакалавърска и магистърска степен по културология от Нов български университет. Тя е завършила и магистърската програма за „Нумизмат. Експерт оценител на културно-исторически ценности“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград. От 2016 година и понастоящем работи като уредник – нумизмат в Регионален исторически музей Благоевград. Автор е на редица научни изследвания в областта на нумизматиката. Участник е в множество научни конференции, семинари и научни проекти.

Дисертационният труд на Нина Хаджиева съдържа общ обем от 589 страници. Книжно тяло 1 съдържа: въведение, четири глави, заключение – общо текстова част 427 страници и библиография от 727 заглавия. Книжно тяло 2 съдържа: приложения 65 страници: 14 таблици, 14 диаграми, 12 картни схеми и 2 изображения на епиграфски паметници; каталог от 50 страници – 6 монетни ядра и заготовки, 334 единични монети и 2 колективни монетни находки.

В увода са уточнени предмета, целите, задачите, териториалния и хронологичния обхват, методиката на изследването, изворовата база и

историографските аспекти на изследвания проблем, както и структурирането на дисертационния труд.

Като основен предмет на изследването е посочено „изследването и систематизирането на научната информация за циркулацията на монети и монетни находки в периода от края на VI до края на IV в. пр. Хр.“, като “чрез анализ на нумизматичните данни и произтичащите от тях изводи да се преразгледа представата за мястото и ролята на съвременния български югозападен регион в историята на Древна Тракия и античния свят. Също така да се подложат на преосмисляне използвани и наложени с времето неточни термини и идеи“.

Логично, на тази проблематика са подчинени успешно изведените, точно и коректно формулирани от авторката цели и задачи на дисертационния труд. Считам за достойнство на този дисертационен труд не само обобщаването на нумизматичния материал в един важен регион от Древна Тракия, а именно Югозападния, но и подхода за разглеждането му като значим извор за стопанската, социалната и културната история на Древна Тракия.

На този принцип е подчинено и структурирането на дисертационния труд, което е позволило на дисертантката да анализира в естествена последователност изследваната проблематика, като надгражда постигнатото във всяка следваща глава на дисертационния труд.

В първа глава “Югозападна Тракия от древноелинското разселване до Филип II Македонски“ е направен обзор на историческото развитие на изследвания регион между VI и IV в. пр. Хр., с цел да се постави монетната циркулация тук в нейната естествена стопанска, социална и политическа среда. Очертани са етническите общности в Югозападна Тракия и техните движения от Късната бронзова епоха до края на I-во хил. пр. Хр. Представени са в динамика сложните и многопластови отношения между елини и траки в

резултат на гръцката колонизация по тракийското крайбрежие. Очертана е и ролята на експанзията на Древна Македония към Югозападна Тракия за периода до средата на IV в. пр. Хр.

Във втора глава „Рудодобив, тържища и пътна мрежа“ е представена картината на стопанския живот в Югозападна Тракия в няколко основни сектори. Сериозен акцент е поставен върху металодобива, като водеща стопанска дейност за Югозападна Тракия, в земите на тракийското племе беси. Представена е картината на земеделското стопанство, с двата основни сектора – земеделие и животновъдство, и мястото им за формирането на вътрешни регионални пазари. Важен акцент в тази глава авторката е поставила върху локализирането на тържищата в изследвания регион, през античната епоха. Като принос следва да се отбележи локализирането от колежата Хаджиева, по нумизматични данни, на два неизвестни на науката емпориона в долината на Средна Места. Очертана е и пътната мрежа в региона, основната част от която, според авторката, следва долините на двете големи реки Места и Струма и свързва тази част на Югозападна Тракия с Егейско море. В такъв аспект специален акцент е поставен върху античния път, следващ трасето по долината на река Средна и Горна Места, и свързващ емпориона Пистирос, край гр. Септември с този при с. Копривлен, Гоцеделчевско.

Трета глава на дисертационния труд е озаглавена „Монетосечене в Югозападна Тракия през VI-IV в. пр. Хр.“. Тук авторката поставя сложния проблем за причините за появата на монетосеченето в Югозападна Тракия. На базата на изследвания нумизматичен материал предлага периодизация на ранното тракийско монетосечене в изследвания регион, посочвайки, че втората четвърт на V в. пр. Хр. е времето на разцвет на общностното монетосечене тук, както според броя на типовете и номиналите, така и според количеството на продукцията. По отношение на тегловния стандарт дисертантката поддържа

тезата, че за региона е характерна „трако-македонската“ система, използвана от тракийските племена в Югозападна Тракия, от гръцките градове-колонии по брега на Егейско море, на изток от устието на река Места, както и от ранните македонски царе. В тази част на анализа за мен е особено важен изводът на авторката, че трако-македонската теглова система е особено гъвкава и е насочена едновременно към двете актуални финансови системи - както към Изтока, така и към гръцките полиси. Извод, който очертава посоката на стопанските и културни контакти на тракийския Югозапад с античния свят.

По отношение на иконографията заслужава внимание тезата на колежката Хаджиева, че „Освен териториалната близост, общите черти в иконографията на монетите им е още едно доказателство за предположението, че те са продукт на съседни общности, носители на една обща култура.“

Във втората част на тази глава са представени основните издатели на ранни монети в Югозападна Тракия. Изследвани са общо тридесет емитента, сред които и монети на няколко полиси, и монетосеченето на Филип II Македонски. Представени са номинали, хронология и монетни типове. В заключителната част на тази глава убедително е защитена тезата за връзката на малките номинали в местното монетосечене с наличието на вътрешен пазар в изследвания регион, който навярно те са обслужвали.

Четвъртата глава „Инвентар на колективни монетни находки (хомогенни и смесени) от области Благоевград, Кюстендил, София и Перник според времето на трезорирането им“ са представени 107 колективни монетни находки, разделени условно на монетни находки преди македонската доминация и такива от времето на Филип II. В заключителната част авторката успешно защитава тезата, че съкровищата от сребърни монети на македонските царе Филип II и Александър Велики бележат трасетата на военната експанзия на македонците в Югозападна Тракия. Бронзовото монетосечене авторката

аргументирано свързва с обслужването на локалния пазар в Югозападна Тракия.

В заключението са обобщени основните резултати от анализите и изводите в главите на дисертационния труд. Тук специално следва да отбележа аргументирано защитената теза на дисертантката, че монетосеченето тип „Тасос I“, което доминира в изследвания регион следва да се свърже с тракийските общности в региона. Считам за особено важен и изводът на колегата Хаджиева, че присъствието на множество малки номинали от изследваните монети от Западните Родопи и Средна Места следва да се тълкува като свидетелство за изграден и функциониращ местен пазар за изследвания период.

Библиографията на дисертационния труд е подробна и пълна. Съдържа 727 заглавия на български, руски, английски, френски, немски и гръцки език, 4 справочни издания, 10 интернет източника, списък на цитираните 40 антични автори и списък на съкращенията

Приложението към дисертационният труд е богато и коректно допълва и илюстрира анализите в текста.

Авторефератът отразява пълно и коректно текста на дисертационният труд.

Съгласен съм с автосправката на дисертантката за научните приноси.

Дисертантката покрива минималните национални изисквания за дисертационен труд в научна област 2. Хуманитарни науки, Професионално направление 2.2. История и археология.

Към дисертационният труд могат да се направят и бележки, и препоръки, но не това е най-важното. Най-важното е, че колегата Нина Хаджиева се е справила успешно с една обемна, сложна и трудна изследователска задача, превръщайки изследвания нумизматичен материал в сериозен исторически

източник, необходим и полезен за настоящите и бъдещите научни изследвания в областта на историята и културата на Югозападна Тракия в древността.

Имайки предвид всичко гореизложено, убедено предлагам на уважаемото Научно жури, да присъди на колегата Нина Дамянова Хаджиева образователната и научна степен „Доктор“ в Научна област 2. Хуманитарни науки, Професионално направление 2.2. История и археология за разработения от нея дисертационен труд на тема: “Монетна циркулация в Югозападна Тракия (по средните и горните течения на Струма и Места) през VI – IV в. пр. Хр.“

Проф. д.н. Васил Марков

10.04.2021 г.

Благоевград

OPINION

For the dissertation of Nina Damyanova Hadjieva, full-time doctoral student at the Department of HISTORY, professional field 2.2. History and archeology scientific specialty "ARCHEOLOGY, incl. NUMISMATICS and EPIGRAPHICS "Coin circulation in Southwestern Thrace (along the middle and upper reaches of the Struma and Mesta) in the VI - IV century BC."

From Prof. D Sc. Vasil Markov, lecturer in "Ancient Cultures" at SWU "Neofit Rilski"

Nina Hadjieva holds a bachelor's and master's degree in culturology from the New Bulgarian University. She also completed the master's program in Numismatist. Expert assessor of cultural and historical values "of SWU" Neofit Rilski "- Blagoevgrad. Since 2016 he has been working as a curator - numismatist at the Regional Historical Museum in Blagoevgrad. He is the author of a number of scientific studies in the field of numismatics. He is a participant in many scientific conferences, seminars and research projects.

The dissertation of Nina Hadjieva contains a total volume of 589 pages. Book body 1 contains: introduction, four chapters, conclusion - a total of 427 pages of text and a bibliography of 727 titles. Book body 2 contains: appendices 65 pages: 14 tables, 14 diagrams, 12 map diagrams and 2 images of epigraphic monuments; catalog of 50 pages - 6 coin cores and blanks, 334 single coins and 2 collective coin finds.

In the introduction specifies the subject, goals, tasks, territorial and chronological scope, research methodology, source base and historiographical aspects of the researched problem, as well as the structuring of the dissertation.

The main subject of the study is "the study and systematization of scientific information about the circulation of coins and coin finds in the period from the end of VI to the end of IV century BC", as "by analyzing the numismatic data and the resulting conclusions to reconsider the idea of the place and role of the modern Bulgarian southwestern region in the history of Ancient Thrace and the ancient world. Also to rethink inaccurate terms and ideas used and imposed over time.

Logically, the goals and tasks correctly formulated by the author are subordinated to this issue. I consider the merit of this dissertation not only the generalization of numismatic material in an important region of Ancient Thrace, namely the Southwest, but also the approach to its consideration as a significant source for economic, social and cultural history of Ancient Thrace.

The structuring of the dissertation is subordinated to this principle, which has allowed the dissertation student to analyze the researched issues in a natural sequence.

The first chapter provides an overview of the historical development of the studied region between VI and IV century BC, in order to place the monetary circulation here in its natural economic, social and political Wednesday. The ethnic communities in Southwestern Thrace and their movements from the Late Bronze Age to the end of the 1st millennium BC are outlined. The complex and multi-layered relations between the Greeks and the Thracians as a result of the Greek colonization along the Thracian coast are presented. The role of the expansion of Ancient

Macedonia to Southwestern Thrace for the period up to the middle of the 4th century BC is also outlined.

The second chapter presents the economic life in Southwestern Thrace in several main sectors. Serious emphasis is placed on metal mining, as a leading economic activity in southwestern Thrace, in the lands of the Thracian tribe Bessi. The picture of the agricultural economy is presented, with the two main sectors - agriculture and animal husbandry, and their place for the formation of internal regional markets. An important emphasis in this chapter the author has placed on the localization of markets in the studied region during the ancient era. The localization, according to numismatic data, of two unknown to science emporion in the valley of Middle Mesta river should be noted as a contribution. The road network in the region is also outlined, the main part of which follows the valleys of the two large rivers Mesta and Struma. It connects this part of southwestern Thrace with the Aegean Sea. Special emphasis is placed on the ancient road, following the route along the valley of the river Sredna and Gorna Mesta, and connecting the emporium Pistiros with the emporium near the village of Koprivlen, Gotse Delchev region.

The third chapter of the dissertation is entitled "Coinage in Southwestern Thrace in the VI-IV century BC." Here the author poses the complex problem of the reasons for the appearance of coinage in southwestern Thrace. Based on the researched numismatic material, it offers periodization of the early Thracian coinage in the studied region.

The author maintains that the region is characterized by the "Thracian-Macedonian" system used by the Thracian tribes in southwestern Thrace, the Greek colonial cities on the Aegean coast, east of the mouth of the Mesta River, and the early Macedonian kings. In this part of the analysis it is especially important to conclude that the Thracian-Macedonian weighing system is particularly flexible and

is aimed simultaneously at the two current financial systems - both the East and the Greek polis. This conclusion outlines the direction of economic and cultural contacts of the Thracian Southwest with the ancient world.

In terms of iconography, Nina Hadjieva supports the thesis that "Apart from the territorial proximity, the common features in the iconography of their coins is another proof of the assumption that they are the product of neighboring communities, bearers of a common culture."

The second part of this chapter presents the main issuers of early coins in southwestern Thrace. A total of thirty issuers were studied, including coins of several policies and the coinage of Philip II of Macedon. Denominations, chronology and coin types are presented. In the concluding part of this chapter the thesis about the connection of the small denominations in the local coinage with the internal market in the studied region is convincingly defended.

The fourth chapter "Inventory of collective coin finds (homogeneous and mixed) from Blagoevgrad, Kyustendil, Sofia and Pernik districts according to the time of their vaulting" presents 107 collective coin finds, conditionally divided into coins before the Macedonian domination and those from the time of Philip II. . In the concluding part, the author successfully defends the thesis that the treasures of silver coins of the Macedonian kings Philip II and Alexander the Great mark the routes of the military expansion of the Macedonians in southwestern Thrace. The author argues that the bronze coinage minting is connected with the service of the local market in Southwestern Thrace.

The conclusion summarizes the main results of the analyzes and conclusions in the chapters of the dissertation. Here I should especially note the thesis of the dissertation that the coinage of the Thassos I type, which dominates in the studied

region, should be connected with the Thracian communities in the region. I consider especially important the conclusion of Nina Hadjieva that the presence of many small denominations of the studied coins from the Western Rhodopes Mountains and Middle Mesta river should be interpreted as evidence of a built and functioning local market for the studied period.

The bibliography of the dissertation is detailed and complete. Contains 727 titles in Bulgarian, Russian, English, French, German and Greek, 4 reference editions, 10 internet sources, a list of the cited 40 ancient authors and a list of abbreviations.

The appendix to the dissertation is rich and correctly illustrates the analyzes in the text.

The abstract fully and correctly reflects the text of the dissertation.

I agree with the self-report on scientific contributions.

The dissertation covers the minimum national requirements for dissertation work in the field of science 2. Humanities, Professional field 2.2. History and archeology.

Both notes and recommendations can be made for the dissertation, but this is not the most important thing. Most importantly, Nina Hadjieva has successfully coped with a voluminous, complex and difficult research task, turning the researched numismatic material into a serious historical source, necessary and useful for current and future research in the history and culture of Southwest Thrace in antiquity.

Having in mind all the above, I strongly suggest to the esteemed Scientific Jury to award to the colleague Nina Damyanova Hadjieva the educational and scientific degree "Doctor" in Scientific field 2. Humanities, Professional field 2.2.

History and archeology for the dissertation developed by her on the topic: "Coin circulation in Southwestern Thrace (along the middle and upper reaches of the rivers Struma and Mesta) in the VI - IV century BC."

Prof. D Sc. Vasil Markov

April 10, 2021

Blagoevgrad